

УДК 781.68: 786.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/26.195865>**Уляна МОЛЧКО,***orcid.org/0000-0003-1519-6053*

доцент,

доцент кафедри музикознавства та фортепіано

Навчально-наукового інституту музичного мистецтва

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська обл., Україна) *u.molchko@gmail.com***Марта АБРАМІВ,***orcid.org/0000-0002-7490-4825*

магістр

Навчально-наукового інституту музичного мистецтва

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська обл., Україна) *muz.shkola.hromada@gmail.com***ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ГНІЗДИЧІВСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ**

Дослідження висвітлює формування сучасного мистецтва Прикарпатського регіону України в процесі розвитку загальнонаціональної музичної культури, що дає змогу окреслити більш повну картину історії українського музичного мистецтва. У зв'язку з цим актуальним стає проблема наукового аналізу розвитку музичної культури окремих територій, а саме Гнізди́чівщини, яка є цікавим центром Галичини та має багаті регіональні культурні музичні традиції. Власне, тому нині є актуальною проблема комплексного аналізу музичного мистецтва цього підгірського регіону.

У статті розглянуто передумови виникнення мистецького закладу музичної освіти смт Гнізди́чева. Автори описують жваве історично-релігійне життя регіону, яке спричинилося до формування підвалин створення Гнізди́чівської дитячої музичної школи у 2016 році. За цей короткий час навчальна інституція запроzentувала себе як вагома ланка культурного життя Прикарпатського краю.

Здійснюючи огляд творчих здобутків нового навчального закладу, дослідники представляють огляд мистецьких подій в аспектах освітньої виконавської форми та просвітницької діяльності.

Описано творчі напрацювання педагогічного складу. Наведено огляд конкурсних здобутків юних музикантів.

Висвітлюючи різнопланову діяльність Гнізди́чівської дитячої музичної школи, автори доводять, що цей культурно-освітній заклад став важливою підвалиною становлення та розвитку музичної культури регіону. Чинниками, що зумовлюють професіоналізацію цієї прикарпатської місцевості, стає зародження та функціонування творчих колективів. Зростання кількості кваліфікованих спеціалістів, діяльність потужних творчих осередків, піднімають рівень музичного мистецтва Гнізди́чівщини на якісно новий рівень, істотно поліпшують рівень музичної освіченості населення.

Ключові слова: регіональна культура, мистецька освіта, дитяча музична школа смт Гнізди́чева, концертно-просвітницькі здобутки.

Ulyana MOLCHKO,*orcid.org/0000-0003-1519-6053*

Associated Professor;

Associated Professor at the Science Musicology and Fortepiano Department

Education and Researcher Musical Art Institute

of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) *u.molchko@gmail.com***Marta ABRAMIV,***orcid.org/0000-0002-7490-4825*

Master of the Education and Researcher Musical Art Institute

of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) *muz.shkola.hromada@gmail.com***CREATIVE ACTIVITIES GNIZDYCHIV CHILDREN'S SCHOOL OF ARTS**

The study highlights the formation of the contemporary art in the Ukrainian Carpathian region in the process of development of the national musical culture, which allows to outline a more complete picture of the history of Ukrainian musical art. In this regard, the scientific analysis of the development of musical culture of individual territories, name-

ly the Gnizdychiv region, which is an outstanding center in Galicia and has rich regional cultural musical traditions, becomes the topical issue. That is why the problem of complex analysis of the musical art in this submountain region is currently relevant.

The article discusses the prerequisites for the emergence of an art institution of musical education of the urban-type settlement Gnizdychiv. The authors describe the vibrant historical and religious life of the region, which led to the formation of the basics for the creation of the Gnizdychiv Children's Music School in 2016. Within this short period of time, the educational institution presented itself as a significant link in the cultural life of the Carpathian region.

Carrying out an analysis of the creative achievements of the new educational institution, the researchers present an overview of artistic events in aspects of educational and performance forms and educational activities.

Creative achievements of the teaching staff are described. The review of competitive achievements of young musicians is given.

In covering the diverse activities of the Gnizdychiv Children's Music School, the authors prove that this cultural and educational institution has become an important foundation for the formation and development of the musical culture of the region. The factors that determine the professionalization of this Carpathian region are the emergence and functioning of creative communities. The increase in the number of skilled specialists, the activities of powerful creative organizations raise the level of musical art of the Gnizdychiv region to a qualitatively new level, and significantly improve the level of musical education of the population.

Key words: regional culture, art education, urban-type settlement Gnizdychiv Children's Music School, concert and educational achievements.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку культурно-освітнього життя України відбувається на тлі відродження та створення нових духовних цінностей. У вирішенні цієї проблеми на перше місце виходить збереження цілісного внутрішнього світу особистості, що здійснюється шляхом посилення ролі мистецтва, зокрема музичного. У наш час великого значення набуває розвиток культури окремих регіонів, у яких музична культура є важливим чинником у регіональних культуротворчих процесах. Дослідження музичної культур малих районів України дають змогу отримати нові дані щодо процесу розвитку загальнонаціональної музичної культури, завдяки яким маємо змогу окреслити більш повну картину історії українського музичного мистецтва (Бермес, 2005: 5). У зв'язку з цим актуальним стає проблема наукового аналізу сучасного розвитку музичної культури окремих територій. Гніздичівщина є цікавим центром Галичини, що має багаті регіональні культурні музичні традиції, тому нині є актуальною проблема комплексного аналізу музичного мистецтва цієї підгірської місцевості.

Аналіз останніх досліджень. Тема цієї публікації не була об'єктом наукових досліджень.

Мета дослідження – розглянути музичну культуру смт Гніздичева в аспектах освітньо-виконавських форм.

Виклад основного матеріалу. Гніздичів – селище міського типу на Західній Україні з давніми традиціями та історією. Щодо походження назви селища (яка згадується в історичних документах у 1941 р.) львівський історик Василь Лаба висловлює припущення, що селище названо на честь одного з Володимиро-Суздальських князів XIII століття Всеволода, який мав тут свої володіння. Спочатку це могла бути назва Гніздичів

двір або Гніздичів перевіз, але згодом друга частина назви відпала. Припущення про походження назви ґрунтується на тому, що один з руських князів Всеволод (1154–1212) заслужив собі в сучасників прізвисько Велике Гніздо саме тому, що мав багато дітей (Камінський, 2017: 52).

1650 році село перейшло у власність Київського воєводи Євстахія Виговського, батька відомого генерального писаря у гетьмана Б. Хмельницького, а згодом гетьмана України. Коли на початку 1660 років Іван Виговський зрікся гетьманства, він проживав у селі Руда поблизу Гніздичева, яке належало йому.

Протягом століть селище перебувало в умовах польського та австрійського панування, потерпало від безперервних турецько-польських війн. З початком Другої світової війни розпочалась радянізація краю, а далі – німецька окупація. Це були трагічні сторінки історії українського народу: українсько-радянське, українсько-польське і українсько-німецьке протистояння. Тому частина односельчан поповнила ряди ОУН-УПА і вступила у нерівну боротьбу з енкавеевцями, інша частина була мобілізована до лав Радянської армії.

Роки відбудови (1940–1950 рр.) повернули в село націоналізацію, колективізацію і комуністичну ідеологію. Народ змушений був поступово пристосовуватись до радянського способу життя. З початком національного відродження (1989 р.) гніздичівці активно долучились в боротьбу за незалежну, соборну Україну. Вони стали учасниками Помаранчевої революції, Революції Гідності, а також воїнами АТО (російсько-української війни).

Зараз у селі відкрито музей-меморіал гетьману України Івану Виговському – філію Львівської картинної галереї ім. Бориса Возницького. 16 вересня

2007 року під час першого обласного фестивалю «Козацька пісня – злет душі людської» відбулося відкриття пам'ятника Івану Виговському. Автор пам'ятника – скульптор Роман Романович.

Гніздичів має багату духовну традицію. Духовне життя вирувало в ньому завжди. Церква в усі часи намагалася бути в центрі цього життя. Окраєю краю є монастир св. Герарда в Кохавино, який нині має статус новіціятського дому Львівської Провінції Чину Найсвятішого Ізбавителя.

До того ж Гніздичів може пишатися, що є стільки талановитих людей, вихідців з селища. Це художниця Орися та художник-скульптор Роман Миколишин, художник-архітектор Євген Семчишин, викладачі Прикарпатського університету імені Василя Стефаника – Ярослав Павловський та Зеновій Гарват, художник Іван Пуцак, співачка Ольга Кобрій.

Гніздичівська громада нині багата пам'ятками архітектури та історії (монастир св. Герарда (с. Кохавино), при якому створена молодіжна християнська спільнота «Кохавинські зорі», музей гетьмана Івана Виговського, палац графа Сторожинського, старовинна церква XIX століття с. Руда, старовинна церква XIX століття с. Ганнівці, старовинна церква XIX століття с. Покрівці), випустила у світ визначних людей, щоб продовжити стежину мистецького життя цього Прикарпатського краю. На сучасному етапі розвитку постала потреба в мистецькій освіті сучасної молоді, щоб виховати талановиті особистості, молоде всебічно розвинене культурне покоління, сформувані національну культурно-мистецьку свідомість. Ці прагнення вплинули на ініціативу мешканців щодо створення нового освітнього мистецького закладу.

Гніздичівська музична школа як освітній заклад була утворена влітку 2015 року, коли в Україні створюються об'єднані територіальні громади, зокрема в смт Гніздичеві. Урочисте відкриття відбулося 2 вересня 2016 року. Рішенням сесії селищної ради керівником школи призначили Оксану Драган. Юристи громади виписали статут нової школи і першим завданням нової директорки було зареєструвати в Міністерстві юстиції Гніздичівську музичну школу для дітей п'яти сіл округи. За час функціонування освітнього закладу кількість учнів з 72 зросла до 88 осіб, серед яких навчаються діти з особливими потребами, сироти та діти учасників АТО.

У школі учні здобувають фахові знання за такими спеціальностями, як: скрипка, фортепіано, віолончель, баян, акордеон, гітара, бандура, труба, саксофон, тромбон, сольний спів, ударні

інструменти, а також викладаються музично-теоретичні дисципліни та хоровий спів. Навчально-виховний процес забезпечують 13 викладачів.

З 2018 навчального року заступником директора з навчально-виховної роботи є Марта Абрамів, котра вміло організовує роботу колективу та бере активну участь у житті школи.

Молодий креативний педагогічний колектив активно сприяє всесторонньому розвитку учнів школи: діти беруть участь у різноманітних заходах та концертах, показують свою майстерність на міжнародних та всеукраїнських фестивалях, конкурсах, де посідають призові місця. Викладачі школи дбають не лише про музичну освіту своїх вихованців, а також допомагають їм розвиватися у різних, цікавих для них творчих напрямках у вигляді гуртків рукоділля, малювання і танців.

З 2015 року колектив школи активно працює не тільки над удосконаленням музичних знань учнів, а й постійно бере участь у грантових програмах і конкурсах. Для цього при школі створена громадська організація «Арт-розвиток Гніздичівської громади». Вже є перші перемоги: це конкурс «Сильна громада», оголошений ГО «Українська Галицька Асамблея», програма «Старший брат» від «Львівської Освітньої Фундації»; конкурс проєктів від Благодійного фонду «Рідня», «Сильна громада» від БО «ЛЮФ». У результаті перемоги на цих конкурсах удалося залучити додаткові джерела фінансування для закупівлі музичних інструментів, виготовлення банерів, буклетів про музичну школу, було облаштовано сцену для виступів на території подвір'я школи, зроблено благоустрій території, посаджено декоративні кущі, облаштовано фото-зону та встановлено дерев'яні лавочки на території музичної школи, також було облаштовано сучасний інтерактивний клас музичного та творчого розвитку дітей з новітнім сучасним інвентарем, меблями, дитячими шумовими музичними інструментами. Також планують облаштувати для дітей студію звукозапису.

Музично-естетичне виховання школи базується на таких відділах: фортепіанному, струнно-смічковому, теоретично-хоровому, народному та духовому.

На фортепіанному відділі працюють три викладачі: М. Абрамів, О. Мичко та В. Камінський. Фахову освіту педагоги здобули в Дрогобицькому державному музичному училищі ім. В. Барвінського (нині – коледж), а також поглибили свої знання в навчально-науковому інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педа-

гогічного університету імені Івана Франка (Абрамів, 2019; Драган, 2016; Мазур, 2019).

Викладачі фортепіано плідно працюють, щоб передати свої знання шкільній молоді. Натепер на клавійному інструменті навчається 28 учнів: I клас: Софія Драбик, Василина Кукуян, Віталіна Кушнір, Софія Савка, Яна Кушнір, Христина Денека; II клас: Анна Салдан, Наталія Салдан, Вікторія Вількович, Богдан Климович, Діана Серембіцька, Дарина Стефанишин; III клас: Вікторія Ониськів, Соломія Драган, Софія Хабурська, Матвій Камінський; IV клас: Вікторія Семчишин, Костянтин Воробець, Аліна Стрийків, Руслан Фута, Аліна Ониськів, Яна Микитчин, Сергій Богів, Марія Гніздовська; V клас: Вікторія Федоренко, Ольга Масендич; VI–VII класах: Діана Пушак, Денис Пушак.

Педагоги відділу створюють для дітей пізнавальні та комфортні умови навчання, проводять захопливі та креативні заходи у стінах школи, активно розвивають дитячий світ цікавими іграми, намагаються застосовувати на уроках інноваційні методи навчання.

На відділі проведено велику кількість концертів: «Струни дитячих сердець» (викладач М. Абрамів та учні її класу, жовтень 2016 р.); «(не) 1 вересня» (викладачі: О. Мичко, М. Абрамів, вересень 2018 р.); «Богдана Фільц – жива легенда» (викладач Ходорівської ДШМ О. Федан, за участю учнів класу, вересень 2018 р.); «Вона любов, вона радість і втіха» до Міжнародного дня матері (організатор М. Абрамів, травень 2018 р.); «Новорічний вечір» до різдвяних свят (викладач О. Мичко та учні її класу, січень 2018 р.); «Звітний концерт школи» (викладачі О. Мичко, О. Семен, М. Абрамів, О. Драган, травень 2018 р.); «Ангели Майдану» – вечір пам'яті героїв Небесної Сотні (викладач М. Абрамів, лютий 2019 р.).

Вміло свої професійні знання передають юним музикантам п'ятеро викладачів струнно-смічкового відділу: О. Драган, Л. Федоренко, В. Агеєва та двоє, які працюють за сумісництвом: О. Саламін, Н. Гошовська (Агеєва, 2019; Гошовська, 2019; Драган, 2016; Саламін, 2018; Федоренко, 2016). Учні опановують гру на скрипці та віолончелі. Забезпечуючи навчальний процес, викладачі спираються на здобутки львівської скрипкової школи.

На відділі струнно-смічкових інструментів навчається всього 27 учнів: I клас: Марія Васишин, Ірина Антонів (віолончель), Олександр Драган, Гліб Іващенко (віолончель); II клас: Олена Ліпінська, Світлана Васильків; III клас: Роман Лесюк; IV клас: Ольга Зубрицька, Надія Денис,

Тетяна Пиріг, Діана Павловська, Тетяна Климович, Василина Магурчак, Ірина Шевчук, Микола Богів, Яна Клімович, Віталіна Семчишин, Анастасія Денека, Василина Леканка (віолончель), Діана Леканка (віолончель), Ірина Гніздовська; V клас: Еліна Федорків, Руслан Цап, Марія Дубовська, Сніжана Власенко, Богдан Дереш, Валерія Сидор.

Свої досягнення школярі струнно-смічкового відділу найчастіше представляють на обласних, всеукраїнських, міжнародних конкурсах, де здобувають призові місця. А саме на IV Регіональному фестивалі-конкурсі ім. Зенона Дашака (2017 р.) перемогу отримали Роман Лесюк (викл. Л. Федоренко) та Ірина Шевчук (викл. Н. Гошовська), а на Всеукраїнському конкурсі «Франкове підгір'я-2019» отримав диплом III ступеня Роман Лесюк (викл. Н. Гошовська).

Викладачами і юними музикантами було здійснено низку мистецьких заходів: «Святий Миколай в кожному оселю» до Дня святого Миколая (викладач Л. Федоренко, грудень 2016 р.); «Новорічний карнавал» (організатори викл. Л. Федоренко, В. Агеєва, О. Драган, грудень 2017 р.); «Творчий звіт Гніздичівської ДМШ» (організатори заходу Л. Федоренко, О. Драган, О. Семен, травень 2017 р.); «Свято 1 вересня» (організатор Л. Федоренко, М. Абрамів).

Відділ народних інструментів славиться своїми педагогами: І. Горецьким (акордеон, баян), І. Мазуром (гітара), О. Семен (бандура та сольний спів) (Горецький, 2017; Мазур, 2019; Семен, 2019).

Культурно-освітні діячі впроваджують у мистецьке життя краю музичні традиції Прикарпатського регіону. Тут навчається 21 учень: I клас: Каріна Гапон (сольний спів), Ігор Васильків (баян), Роман Турчак (баян), Віталій Шкода (баян), Ольга Драган (гітара); II клас: Кароліна Мураль (сольний спів), Дем'ян Федишин (баян), Дем'ян Пиріг (гітара); III клас: Богдана Людкевич (сольний спів), Олеся Сенюра (бандура), Максим Камінський (гітара); IV клас: Захар Шиян (гітара), Максим Марченко (акордеон), Максим Салдан (гітара), Олександр Власенко (гітара), Андрій Іванник (баян), Володимир Савіцький (гітара), Денис Климович (гітара), Юлія Майкут (гітара), Олег Денека (гітара); V клас: Олег Зозуляк (баян).

Учні беруть активну участь у концертному житті школи: «Я обіцяв віддати музиці все» – концерт, присвячений видатному композитору Миколі Колессі (організували О. Приступа, викладач Гніздичівської ДМШ, Л. Батіг та І. Куртий, викладачі Дашавської ДШМ, учні їхніх класів, жовтень 2018 р.); «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття» до Шевченківських днів

(організувала О. Семен, березень 2019 р.); захід, присвячений Міжнародному Дню матері (організатори О. Семен, І. Агеєва, травень 2019 р.); «Звітний концерт школи» (організував І. Горецький, травень 2019 р.); «Подорож у країну цимбалів» – концерт, проведений викладачем Жидачівської ДМШ З. Венгльовською. Нині учні відділу показують високі результати на всеукраїнських, міжнародних конкурсах, фестивалях, а саме Максим Марченко (акордеон) отримав Диплом III ступеня на обласному конкурсі виконавців на баяні та акордеоні у м. Львові (лютий, 2019 р.); а також на XI Всеукраїнському відкритому конкурсі баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» отримав Диплом з відзнакою (2018 р.).

На духовому відділі діти навчаються за такими спеціальностями, як: тромбон, труба та саксофон. Свої знання передають: М. Глушко, Р. Мазур, В. Камінський (Глушко, 2018; Камінський, 2017; Мазур, 2019). Тут здобувають знання 12 учнів: I клас: Мар'яна Куйбіда; II клас: Гордій Ференс (саксофон), Анастасія Воробець (саксофон), Дем'ян Харчук (труба); III клас: Роман Люлюк (саксофон), Денис Серафим (саксофон), Степан

Дерещук (саксофон), Роман Мельник (саксофон), Максим Дубовський (саксофон), Аліна Кушнір (саксофон), Павло Лабай (саксофон); VI клас: Ілля Кушнір (тромбон). Учні активно беруть участь у концертній діяльності школи.

Музично-теоретичний ґрунт дають юним музикантам викладачі теоретично-хорового відділу: В. Агеєва, І. Горецький, О. Приступа (Пиріг, 2004). На заняттях учні вивчають теорію музики, знайомляться з творчістю композиторів та навчаються мистецтва співу в хоровому колективі. Керівником шкільного хору є викладач Вікторія Агеєва.

Висновок. Цей регіон є важливим у професіоналізації та становленні музичної культури Прикарпаття. Чинниками, що зумовлюють професіоналізацію галузі, стають формування системи музичної освіти, діяльність у краю відомих колективів та музикантів. Зростання кількості кваліфікованих спеціалістів, діяльність потужних творчих осередків, колективів, які піднімають рівень музичного мистецтва цієї місцевості на якісно новий рівень, істотно поліпшують рівень музичної освіченості населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамів М. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів М. Абрамів. 2019. 2 с.
2. Агеєва В. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів В. Агеєвої. 2019. 2 с.
3. Бермес І. Хорове життя Дрогобиччини першої половини ХХ ст. у контексті духовного розвитку Галичини : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2006. 20 с.
4. Глушко М. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів М. Глушка. 2018. 2 с.
5. Горецький І. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів І. Горецького. 2017. 3 с.
6. Гошовська Н. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів Н. Гошовської. 2019. 2 с.
7. Драган О. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів О. Драган. 2016. 3 с.
8. Камінський В. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів В. Камінського. 2017. 2 с.
9. Лаба В. Історична топоніміка Жидачівського району Львівської області. Аїд часів Ісуса Христа до ХХІ століття. / Енцикл. словник-довідник. Львів, 2009. 304 с.
10. Мазур Р. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів Р. Мазура. 2019. 2 с.
11. Мичко О. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів О. Мичко. 2019. 3 с.
12. Островська М. Регіональна культура як структуроутворюючий елемент національної культури. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. Київ, 2010. № 4. С. 124–129.
13. Пиріг В. Гнізничів у плині часу. Дрогобич : Коло, 2004. 148 с.
14. Приступа О. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів О. Приступа. 2018. 2 с.
15. Саламін О. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів О. Саламін. 2018. 2 с.
16. Семен О. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів О. Семен. 2019. 2 с.
17. Федоренко Л. Автобіографія. Рукопис. Джерело надходження: Приватний архів Л. Федоренко. 2016. 3 с.

REFERENCES

1. Abramiv, M. (2019). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv M. Abramiv. 2 p. [in Ukrainian].
2. Ageyeva, V. (2019). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv V. Ageyevoyi. 2 p. [in Ukrainian].
3. Bermes, I. Horove zhyttya Drogobychchynu pershoyi polovyny XX st. v konteksti duhovnogo rozvytku Galychyny [Choral life of Drohobychyna in the first half of the twentieth century in the context of the spiritual development of Galicia]: avtoref. dys. ... kand. mystecztvoznnav.: 17.00.03. Kyiv, 2006. 20 p. [in Ukrainian].
4. Glushko, M. (2018). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv M. Glushka. 2 p. [in Ukrainian].
5. Goreczkyj, I. (2017). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv I. Goreczkogo. 3 p. [in Ukrainian].

6. Goshovska, N. Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv N. Goshovskoyi. 2019. 2 p. [in Ukrainian].
7. Dragan, O. (2016). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv O. Dragan. 3 p. [in Ukrainian].
8. Kaminskyj, V. (2017). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv V. Kaminskogo. 2 p. [in Ukrainian].
9. Laba, V. (2009). Istorychna toponimika Zhydachivskogo rajonu Lvivskoyi oblasti. Aid chasiv Isusa Xrysta do XXI stolittya [Historical toponymics of Zhydachiv district of Lviv region. Hades from the time of Jesus Christ to the 21st century] / Encykl. Slovnyk-dovidnyk. Lviv, 304 p. [in Ukrainian].
10. Mazur, R. (2016). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv R. Mazura. 2016. 2 p. [in Ukrainian].
11. Mychko, O. (2019). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv O. Mychko. 3 s. [in Ukrainian].
12. Ostrovska, M. Regionalna kultura yak strukturoutvoryuyuchyj element nacionalnoyi kultury [Regional culture as a structural element of national culture]. Visnyk KNUKiM. Seriya: Mystecztvoznavstvo. Kyiv, 2010. No 4. P. 124–129. [in Ukrainian].
13. Pyrig, V. (2004). Gnizdychiv u plyni chasu [Hnizdychiv in the course of time]. Drohobych: Kolo, 148 p. [in Ukraine].
14. Prystupa, O. (2018). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv O. Prystupa. 2 p. [in Ukrainian].
15. Salamin, O. (2018). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv O. Salamin. 2 p. [in Ukrainian].
16. Semen, O. (2019). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv O. Semen. 2 p. [in Ukrainian].
17. Fedorenko, L. (2016). Avtobiografiya. [Autobiography]. Rukopys. Dzherelo nadhodzhennya: Pryvatnyj arhiv L. Fedorenko. 3 p. [in Ukrainian].